

Dumitru-Cătălin ROGOJANU

Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european

Poezie

Dumitru-Cătălin ROGOJANU

**Teoria complexului
regional de securitate:
complexul de securitate
european**

Lumen

Iași 2007

Dumitru-Cătălin ROGOJANU

Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european

Referenți științifici: Conf. univ. Dr. Adrian Liviu Ivan

Asist. Univ. Dr. Dacian Duna

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr 003

www.edituralumen.com

Redactor: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROGOJANU, DUMITRU CĂTĂLIN

Teoria complexului regional de securitate : complexul de securitate european / Dumitru Cătălin Rogojanu. - Iași :

Lumen, 2007

Bibliogr.

Index

ISBN 978-973-166-030-1

341.217(498:4)

Extras din volumul:

355.45(498:4)

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Dumitru-Cătălin ROGOJANU

**Teoria complexului
regional de securitate:
complexul de securitate
european**

Lumen

Iași 2007

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iași, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins:

PREFAȚĂ	9
ABREVIERI	17
ARGUMENT	19
CAPITOLUL I. TEORIA COMPLEXULUI REGIONAL DE SECURITATE	29
I. 1. Introducere	29
I. 2. În căutarea unui cadru conceptual	33
I. 3. Principalele variabile ale teoriei complexului regional de securitate.....	45
I.4. Factori în determinarea complexelor regionale de securitate	56
I.5. Condiții ambigue de identificare a complexelor de securitate.....	63
I.6. Nivelurile de analiză ale RSC: o abordare descriptivă.....	66
I.7. Posibile evoluții într-un RSC.....	76
I.8. Tipologia complexelor regionale de securitate	82
I.9. Concluzii	93
CAPITOLUL II. COMPLEXUL DE SECURITATE EUROPEAN	99
II.1.Introducere.....	99
II.2.Scurtă istorie a complexului european de securitate	101
II.3.Securitatea europeană în perioada Războiului Rece	109
II.4.Complexul de securitate european după Războiul Rece	117
II.4.1.Noi coordonate regionale ale UE	117
II.4.2. Delimitarea complexului de securitate european.....	122

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

II.4.3.Provocări ale complexului de securitate european.....	125
II.5. În loc de concluzii: scenarii pentru supercomplexul european.....	136
CONCLUZII.....	143
LISTA TABELELOR ȘI FIGURILOR.....	147
BIBLIOGRAFIE.....	151

Extras diğ volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Security is a speech act...

(Ole Wæver)

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Prefață

Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european este o lucrare necesară în peisajul literaturii de specialitate românești din domeniul relațiilor internaționale, atât prin tema ei ultra-contemporană, cât și prin metodologia pe care o propune, o metodologie bazată pe cele mai recente abordări din sfera studiilor de securitate regională. Contribuția autorului acestui volum, tânărul cercetător Dumitru-Cătălin Rogojanu – proaspăt absolvent al secției de Istorie și Relații Internaționale din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, la conturarea unei perspective românești cu privire la securitatea regională, în contextul Uniunii Europene, nu va fi deloc neglijabilă, în opinia noastră, în special prin cadrul teoretic și conceptual pe care îl construiește și evitarea empirismului excesiv de care au suferit, o bună perioadă de timp, studiile de securitate românești. Însă, autorul nu se cantonează în turnul de fildeș în care mulți dintre teoreticienii contemporani își caută argumentele. Acesta este motivul pentru care optează pentru empirismul moderat al teoriei complexului regional de securitate. Nu este o opțiune fără discernământ, făcută din dorința de a imita metodele altor autori, de vreme ce cercetătorul analizează critic diferitele abordări și aduce contribuții proprii la un program de cercetare căruia i se realizează.

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). *Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european*. Iasi, Romania: Lumen.

Teoria complexului regional de securitate (în engleza, RSC) reprezintă una dintre cele mai importante sinteze din teoria relațiilor internaționale din ultimii ani. Dezvoltată de Barry Buzan și Ole Waever, în lucrarea *Regions and Powers: The Structure of International Security* (Cambridge University Press, Cambridge, 2003), RSC este rezultatul unor dialoguri conceptuale din ultimele două decenii între reprezentanții a două importante școli ale relațiilor internaționale: „English School” (Școala Engleză) și Școala de la Copenhaga. În esență, dialogurile lor se situează pe coordonatele dezbaterii între paradigma alegerii raționale („rational choice”) și paradigma postpozitivistă, stimulată de apariția, în cursul anilor ’80, a unui nou curent teoretic, constructivismul. Contribuția lui Buzan și Waever la studiile de securitate este legată, în special, de extinderea agendei de cercetare a securității - în care statul continuă să fie un actor esențial, dar și sublinierea caracterului intersubiectiv al securității, prin conceptualizarea „securitizării” și „desecuritizării”. Modelul propus de acești autori pornește de la constatarea interdependenței securității și a percepției insecurității care se accentuează în corelație cu proximitatea geografică și, am adăuga noi, mai ales geopolitică. Însă autorul lucrării, pe care avem plăcerea să o prefățăm, nu se rezumă la reliefa meritelor și criticilor teoriei lui Buzan și Waever, ci se raportează la un număr considerabil de lucrări abordând problematica securității regionale

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

și nu numai, în încercarea sa de a contura un model teoretic și conceptual propriu.

Lucrarea domnului Dumitru-Cătălin Rogojanu este împărțită logic, ținând cont de interesele științifice ale autorului, dar și de intenția sa de a facilita înțelegerea textului. Astfel, autorul își împarte teza în două capitole, însoțite de un argument și concluzii, corespunzând celor două dimensiuni pe care le operaționalizează: o dimensiune teoretică, bazată pe analiza critică a teoriei complexului de securitate (capitolul I) și o dimensiune empirică, care se referă la analiza (super-)complexului european de securitate. Un mare plus al acestei lucrări este valorificarea reperelor cronologice. Studiul capătă astfel valențe interdisciplinare, de vreme ce și metoda istorică este utilizată, în completarea metodelor științelor sociale (politologie, sociologie). Analiza contextului istoric care a condus la apariția teoriei CSR, precum și analiza complexului european de securitate înainte și după Războiul Rece, permit o mai bună evaluare a raportului între teorie și realitate, decât o expunere teoretică nefundamentată empiric sau o analiză empirică făcând abstracție de trecut. Astfel, lucrarea capătă cu adevărat caracterul unui elaborat științific, pornind de la propoziții teoretice verificabile empiric și încheind cu schițarea câtorva scenarii de viitor asupra (super-)complexului european de securitate.

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Capitolul I al lucrării este intitulat sugestiv „Teoria complexului regional de securitate”. Autorul realizează o analiză comprehensivă și sintetică a TCRS, pornind de la definirea „complexului de securitate”. Autorul observă că teoria „distinge între nivelul de interacțiune al puterilor globale, care sunt capabile de a transcende distanța și interacțiunea la nivelul subsistemului micilor puteri a căror mediu este regiunea locală”. Complexul de securitate este, deci, un grup de state unite prin percepția comună a securității, reflectată prin preocuparea față de capabilitățile și intențiile celorlalți. În această lumină, „complexul de securitate” este o nouă definiție, mult mai nuanțată, a ceea ce alți autori au înțeles prin „dilema securității”. Domnul Rogojanu remarcă, judicios, că sistemul bipolar de securitate, datorită acoperirii sale globale, a ascuns/acoperit existența complexelor de securitate regională. Reflectând o bună cunoaștere a evoluției noii discipline a studiilor de securitate, autorul prezintă sintetic evoluția concepțiilor privitoare la securitatea regională în trecut, remarcând faptul că TCSR își extrage seva conceptuală din teorii mai vechi, cum ar fi cele dezvoltate de Karl Deutsch (comunitatea de securitate), Raimo Vayrynen („formațiuni de conflict regional”), Robert Jervis (regimuri de securitate), Cantori și Spiegel („sistem subordonat”), Michael Hass (subsistem), Michael Brecher („sistem subordonat de stat”), Leonard Binder, William Zartman, William Thompson. Însă, apreciază superioritatea

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

teoriilor mai noi cu privire la securitatea regională, emise de Barry Buzan, Ole Waever, Patrick Morgan sau David Lake. Deși nu foarte amplă/extinsă, analiza pe care o face domnul Rogojanu teoriei complexului regional de securitate este remarcabil de bine documentată și sintetică, făcând apel la cele mai autorizate voci din domeniul studiilor de securitate, de la autorii deja menționați, până la Kenneth Waltz, Robert Gilpin, Richard Little, Samuel Huntington sau Alexander Wendt. Autorul prezintă foarte bine variabilele, factorii, condițiile, nivelurile de analiză, înainte de a preciza posibilele evoluții din cadrul unui complex regional de securitate sau tipologia complexelor de securitate. Capitolul I ar putea fi conceput, oricând, ca o lucrare autonomă, față de ansamblul cărții. Informația, atât de concentrată, este foarte utilă cercetătorului interesat să-și aprofundeze cunoștințele în domeniul securității internaționale. Acest capitol capătă, totodată, chiar o valoare pedagogică, putând fi utilizat, credem noi cu succes în cursurile universitare de specialitate.

Capitolul al doilea al lucrării, „Complexul de securitate european”, valorifică modelul teoretic fixat de autor în primul capitol. Domnul Rogojanu optează pentru o analiză a „complexului de securitate european” datorită interesului său pentru destinul Europei unite, dar și pentru fascinația care o degajă procesul construcției europene, cel mai ilustrativ studiu de caz al teoriei interdependenței complexe, care constituie una

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

dintre sursele esențiale ale TCRS. Interesant este faptul că autorul încearcă să aplice teoria complexului regional de securitate nu numai la perioada contemporană (după 1945), ci și la alte perioade istorice (din Antichitate până în prezent), pe care autorul le analizează cu acuratețe. Analiza istorică a securității europene, combinată cu un cadru analitic precis, fac din lucrarea domnului Dumitru-Cătălin Rogojanu o contribuție inedită la studiile de securitate românești. Autorul combină două concepte importante care definesc Europa din punct de vedere a securității: supercomplex de securitate și comunitate de securitate, evaluând viitorul Uniunii Europene ca actor global pe baza dinamicii actorilor naționali din interiorul și proximitatea ariei în care se manifestă procesul integrării europene și evaluând foarte bine amenințările interne și externe cu care se confruntă securitatea europeană. El remarcă just, în opinia noastră, binaritatea/bipolaritatea supercomplexului de securitate european, în cadrul căruia se detașează, din ce în ce mai mult, doi actori majori - UE și Rusia – a căror amicitie/inamicitate va determina evoluția viitoare a securității europene.

Una dintre principalele calități ale lucrării *Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european* este aceea că a reușit să integreze o mare cantitate de informații într-un număr relativ restrâns de pagini, într-un stil concis, explicit, elegant și clar. Autorul valorifică, într-un mod strălucit, o bibliografie

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). *Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european*. Iasi, Romania: Lumen.

aproape exhaustivă a subiectului abordat, care ar putea fi folosită și de alți cercetători interesați de problematica securității regionale în general și a securității europene în particular. Nu ne-am propus, în această scurtă prefață, să prezentăm toate fațetele acestei lucrări, ci doar să orientăm și să invităm cititorul către o lectură interesantă și utilă, punctul de plecare al unui cercetător pasionat al fenomenelor lumii contemporane. Ne exprimăm speranța că acest demers științific, concretizat prin această lucrare de excepție, va fi continuat de domnul Dumitru-Cătălin Rogojanu printr-o carieră strălucită în sfera relațiilor internaționale, fie diplomatică, academică sau publicistică.

Adrian Liviu Ivan, Dacian Duna*

* Adrian Liviu Ivan este conferențiar universitar iar Dacian Duna asistent universitar la Catedra de Istorie Contemporană și Relații Internaționale a Universității "Babeș Bolyai" din Cluj-Napoca. Cele două cadre universitare au coordonat lucrarea de licență a tânărului Dumitru-Cătălin Rogojanu, intitulată: *Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european*. (nota editurii).

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). *Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european*. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

ABREVIERI

ASEAN – Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est
(Association of South East Asian Nations)

CIS-Comunitatea Statelor Independente

GCC – Consiliul de Cooperare din Golf (Gulf Cooperation Council)

GUUAM (GUAM) – Organizația pentru Democrație și Dezvoltare Economică (formată din Georgia, Ucraina, Azerbaidjan și Republica Moldova)

OME – Orientul Mijlociu Extins (Greater Middle East)

NATO – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
(North Atlantic Treaty Organisation)

RSC – Complexul Regional de Securitate (Regional Security Complex)

RSCT (TCRS) – Teoria Complexului Regional de Securitate
(Regional Security Complex Theory)

SADCC – Conferința de Coordonare a Dezvoltării Sud-Africane (South African Development Coordination Conference)

UE – Uniunea Europeană (European Union)

Extras din volumul:

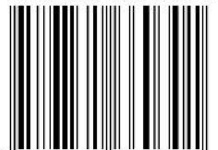
Rogojanu, D.C. (2007). Teoria complexului regional de securitate: complexul de securitate european. Iasi, Romania: Lumen.

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

ISBN 973-166-030-5

9 789731 660301

Conținutul acestui volum nu reprezintă
în mod necesar punctul de vedere al
Editurii Lumen sau al finanțatorilor

Poezie

media **LUMEN**
www.EdituraLumen.com